

Ihi det er hans Mening, at det er ganske utilbørligt at tage de Midler fra Menighedene, som de nu have til at lønne deres Geistlige med, og derved skabe en Afhængighed for Menighederne af Statsmagten, som vilde medføre Fare for deres aandelige Uafhængighed; dette er jo fuldstændig afvigende fra den Anskuelse, Flertallet nærer om Præste-Lønningsloven. Jeg skal endvidere minde om hans Udtalelser om Bally og Bømmetofte, hvorom han har sagt, at Flertallets Stilling dertil gaar Eiendomsretten saa nær, at han ikke kunde Andet end slutte sig til den Udtalelse af Frygt, som var fremkommen fra et andet æret Medlem. Jeg tvivler paa, at der vil kunne findes andre Punkter, hvori Flertallet vil mødes med det ærede Medlem, end Skoleloven og — jeg haaber at kunne sige det uden at behøve at frygte for Misforstaaelse — hans Mening om Ministeriets Berfontligheder. Dagen efter, at De ere gaaede med ham, vilde De finde ham som Modstander netop i det store Spørgsmaal, som har fremkaldt Deres Ramp imod det nuværende Ministerium. Det er ingen sand Forsoning, her er forsøgt, det er et Forsøg paa at fernisere og derved at skjule den dybe Brøst, der vil findes i et eventuelt Flertal, der kan samle sig om dette Foster. Det var ved en meget dristig Fortolkning, at det ærede Medlem mente at kunne bortfortolke af det oprindelige Adresseforslag selv den lille Spire til Parlamentarisme, som kunde synes at ligge deri. Det er ingenlunde sagt, bemærkede han, at en Forandring af Ministeriet er det, som „hør“, „skal“ eller „maa“ tilveiebringe Forandringen, men der staar blot, at det er et af de Midler, der kan tilveiebringe Forandringen; det vil saaledes ses, at det ærede Medlem lægger meget stærk Vægt paa enkelte Udtryk og ikke i denne Henseende ganske harmonerer med den store Roldsinbidighed, hvormed Flertallet læser den ene og den anden Afattelse, idet det er lige glød, hvilken der vedtages. Det forekommer mig, at naar man i dette Øieblik vilde sfiide ind paa den Maade, at man vil bringe Elementer til en virkelig Løsning tilstede, maatte man begynde med at undersøge, hvor virkelig Sygdommen er, hvor Spiren til den utaalelige Tilstand er, hvorover der klages, og hvorunder Intet udrettes til Fremskridt. Det ærede Medlem for Thiødet Amts Ade Valgfreds (Schjørning) omtalte i Begyndelsen af sin Tale sit Forslag paa en saadan Maade, at han i Grunden derved leverede fuldt saa meget en Anklageaalt mod dette Thing som imod Regjeringen, og jeg tror, at det vilde have været rigtigere og sandere at sige, at skal Forsoning bringes tilveie, skal Smødetommen virkelig naas, maa den begynde dermed, at vi her i Thinget holdt op med forud at sige om enhver Sag: „det kunne vi ikke“, „det vilde vi ikke“, „det vilde vi ikke høre tale om“, men at vi forsøgte, hvad vi nu i to Aar ikke have gjort, at komme ind paa det Standpunkt, hvor nu engang efter vor uheldige Tilstand Afgjørelsen

faa ofte maa træffes af tvivlsomme Spørgsmaal, nemlig Nedsættelse af Fællesudvalg bestaaende af Medlemmer af begge Thing. Et saadant Forsøg blev ikke gjort i sidste Samling, hvorved mange svævende Sager, hvis Gjennemførelse siges at blive fordret af Folkstemningen, mulig kunde være bragte til en Afgjørelse, hvis der virkelig havde været en alvorlig Bestræbelse for at tilveiebringe en Løsning. Her var Stedet, hvor Lagen skulde lægge Fingeren, hvor den dristige Operation skulde have grebet ind, naar han vilde bortskjære den Kræftskade, der truer med at ødelægge Samfundet, men han skulde ikke have vendt sig til Ministeriet og helt eller halvt masteret, mere eller mindre tilhyllet indbringe en Adresse, som maa hvile paa parlamentariske Forudsætninger, skjønt den ikke opstiller parlamentariske Theorier, og for hvilken NoGLE vilde stemme, fordi de alene vilde se paa dette enkelte Tilfælde, Andre, fordi de tro derigjennem at danne et Præcedens for nye konstitutionelle Traditioner. Han maatte derimod have været opmærksom paa og have anvendt sin Indflydelse og Evne paa at bevæge et Flertal af dette Thing til i det Mindste at gjøre et Forsøg paa, om det endnu ikke var muligt at faae f. Ex. Præstelønningsloven, Loven om Præsternes Valg, Skoleloven, Sold-Larif-Spørgsmaalet og de mange andre Sager, der ligge svævende, bragte i en Form, hvorved et Fremskridt blev muligt. Og maa jeg i denne Henseende minde Dem om en ganske frisk Erfaring, som skyldes de aller sidste Dage. Det andet Thing er nu kommet til at beskæftige sig med forskellige Lovforslag, som tidligere have optaget vor Opmærksomhed. Sig mig da nu, om den Lustning, der er kommen til Dem igjennem Landsthingets Prøvelse af Soldloven eller af Skoleloven, er af den Natur, at den egentlig fremstiller dette Ministerium som et særdeles illiberalt eller frihedsfjendt Ministerium; om den er af den Bestaaffenhed, at den giver Hjemmel for en Paastand, der saa ofte er fremsført, at naar blot den Hindring for en Samarbeiden, som skal ligge i den nuværende Regjering, var fjernet, saa var det let at bringe Overensstemmelse tilveie mellem Folkething og Landsthing. Er Kjendsgjerningen ikke tværtimod den, at Landsthinget ved sin Prøvelse af disse Forslag, som vel endnu kun er en almindelig Prøvelse gjennem Udtalelser, ikke Afstemninger, har udtalt sig om disse Forhold paa en saadan Maade, at man faar det Indtryk, at hint Thing staar fjernere fra os end Ministeriet. Vil derfor ikke den uundgaelige Følge af de Skridt, der her foreligger, blive den, at De henvende Dem med en Appel til Hans Majestæt for at faae en Løsning af Spørgsmaal, hvorom Deres egen Anskuelse endnu ikke er kjendt? Ihi det Folkething, som nylig er valgt, har endnu slet ikke havt Leilighed til praktisk, reelt at vise, hvad dets Mening er om forskjellige af de Sager, der her have været omtalte.